

100 éve született dr. Farkas Vilmos egyetemi tanár (1915—1983)

Dr. Farkas Vilmos 1915. augusztus 21-én született Győrben. Vagongyári munkás édesapja becsületos, megbízhatóságra, pontosságra törekvő gondolkodásmódja egész életén át őt is jellemezte. A ma is neves győri Révai Miklós reáliskolában érettségizett 1933-ban.

A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (MGE) Erdőmérnöki Karán 1937-ben jeles minősítésű erdőmérnöki oklevelet kapott. 1938-ban az Esterházy uradalomnál üzemtervek készítésével kezdte el gyakorlati pályáját.

Munka mellett az MGE Közgazdaságtudományi Karán – erdőmérnökök közt elsőként – szerzett közgazdász végzettséget. 1946-ban a magyar fűrészipar gazdaságpolitikai jelentőségéről írt dolgozata alapján megkapta a közgazdaságtudomány doktora címet. 1950-ben a Budapesti Műszaki Egyetem (BME) – akkor éppen – Erdőmérnöki Osztályán kitűnő minősítéssel a műszaki doktori címet is elnyerte. Dolgozatában – az erdőrendezési tervek készítéséhez – a megbontott állományok területének kezelésével foglalkozott. Megállapításait komoly matematikai háttérrel támasztotta alá. A Közgazdaságtudományi Egyetemen a 60-as évek második felében megindult képzés keretében a gazdaságmatematikai szakképesítést is megszerezte. Magas szintű elméleti képzettsége, kiváló német és angol tudása megkönnyítette későbbi kutatási területének elmélyült művelését, széles körű emberi kapcsolatok kiépítését.

A világháború végén a MÁLLERD Szombathelyi Erdőgazdasághoz került. Először birtokpolitikai előadóként, majd az anyagforgalmi osztály vezetőjeként dolgozott 1949-ig. Közben az 1947/48-as tanévben az Erdőmérnöki Kar Erdőrendezési Tanszékén adjunktusként oktatott. Az Erdészeti Tudományos Intézet 1949-es átszervezése során a Soproni Kísérleti Állomásra helyezték át és képzettségének megfelelő üzemgazdasági kutatási feladatokat kapott. Négy magas színvonalú szakmai cikkben foglalkozott a tervezdélkodás és erdőgazdálkodás problémáival. Az általános közgazdaságtan szempontjából is értékes egyik tanulmányában az állandó és változó költségek erdőgaz-

dasági sajátosságairól, a kapacitáskihasználás és az erdőállomány közgazdasági jellegéről írt. (1950!). Az akkori időket jellemzi, hogy a célszerű szervezeti formával foglalkozó elvi jellegű cikkét ürügyül használták fel az Erdészeti Lapok betiltásához. (Forrás: *Erdészeti Lapok digitális archívuma*, webcím: http://erdeszetilapok.oszk.hu/01065/pdf/EL_1950_08_240-241.pdf)

1951-ben áthelyezték a BME Erdőmérnöki Osztályához. Erdei Ferenc földművelésügyi miniszter 1951. augusztus 15-én már az Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Kar újonnan lét-

rehozott Üzemtani Tanszék vezetésével bízta meg. Vállalta a küzdelmet az üzemtan és a politikai gazdaságtan szervezeti egyesítésének kísérlete ellen. Klasszikus közgazdaságtani ismeretei alapján, a tervezdélkodás igényeit érvényesítve 1956-ig hatalmas munkával négy egyetemi jegyzetet, valamint Madas Lászlóval, Magyar Jánossal közösen erdészeti technikai üzemtervezési jegyzetet készített. Az önálló erdészeti gazdaságtani oktatás megszervezőjeként, ismeretanyagának megteremtőjeként, szakmatörténetünk kellően ma sem értékelt, jelentős alakja.

1956-ban a soproni MEFESZ küldötteként több üzemben segítette a munkástanácsok megalakítását. Szinte teljesen ismeretlen a sopronkőhidai börtönlázadásnál betöltött, meghatározó szerepe. A MEFESZ megbízásából létrehozott bizottság tagjaként, a város által delegált *Baranyai Lászlóval* és *Wennesz Gyula* ügyéssel együtt a gyengékkel nehéz tárgyalásokat folytattak. Sikerült mintegy 600 köztörvényes elítélt kiszabadulását megakadályozniuk. Bizottságuk döntéseként 13 politikai fogoly és a rabok által túszként tartott egyetemi hallgatók viszont azonnali hatállyal szabadlábra kerültek. A súlyos konfliktus kezelésében korrekt, bölcs emberi magatartása jelentős tényező volt.

Belitz német, Farkas V., Marszalek lengyel, Schmidt német erdészeti ökonómusok Bulgáriában, nemzetközi találkozón (1966.)

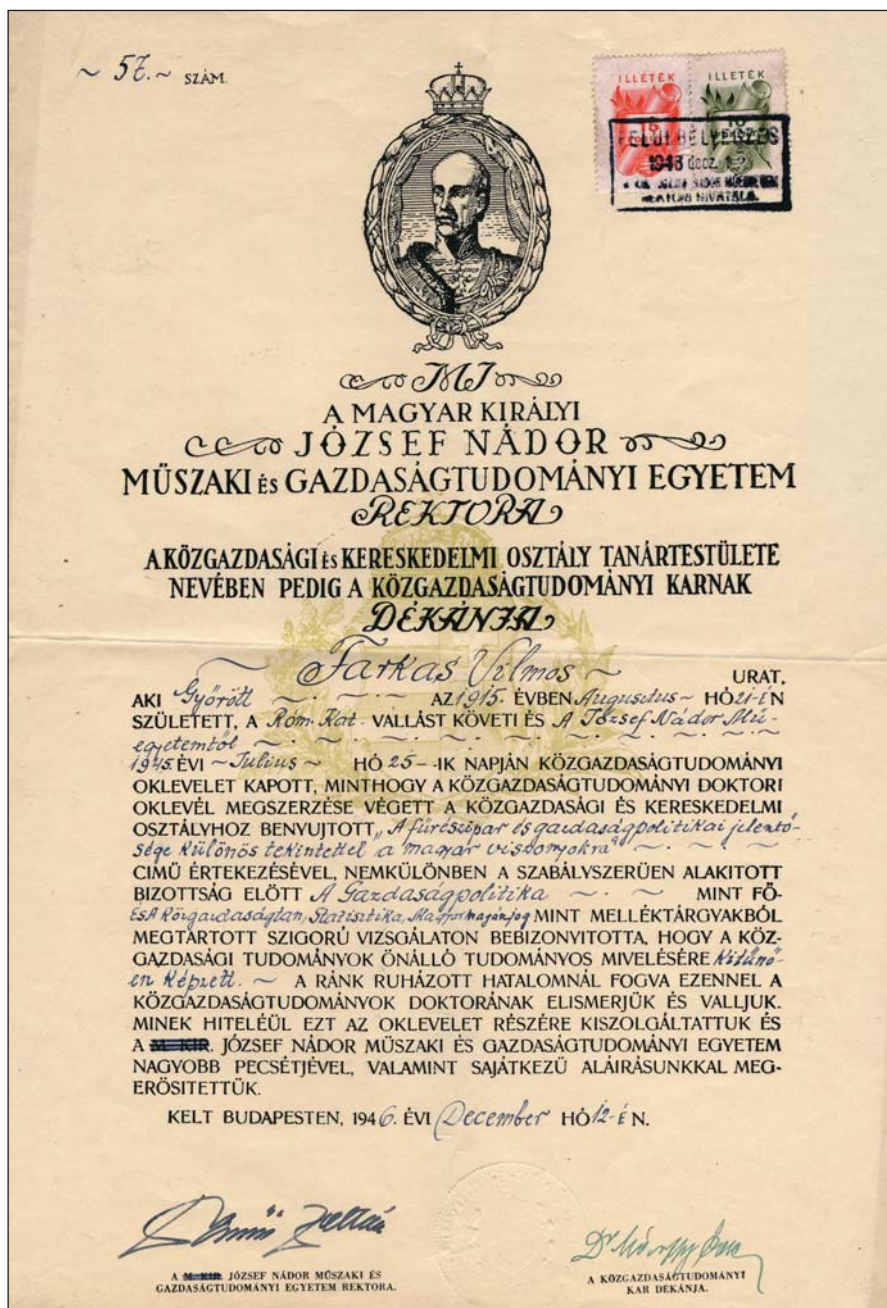
1956. november 4. után először családjá, később ő is Ausztriába távozott. 1957 eleji hazatérése után folytatta az oktatást. A felsőbb irányító szervek előírták az Erdőmérnöki Főiskola 1956-os eseményeinek feldolgozását. A bizottságokban lévő tanártársaival együtt tárgyilagosságra törekedtek. A jelentés precíz, diplomatikus megszövegezését gyakorlatilag Farkas Vilmos végezte. Nagy szerepe volt abban, hogy a jelentés eredményeként Főiskolánkon 1958-ig nem történt komolyabb megtorlás.

Szakmai teljesítménye és becsületes emberi magatartása ellenére 1958 novemberében ideológiai okokra hivatkozva áthelyezték a Tanulmányi Erdőgazdasághoz szakmai felügyelői beosztásba. *Sallai Ferenc* akkori igazgatóval kialakult kapcsolatukat életük végéig kölcsönös megbecsülés jellemezte.

1963-ban az ágazati ökonómiai kutatások nemzetközi előtérbe kerülését felismerve, ágazatunk vezetői az ERTI-n belül létrehozták az Erdészeti Gazdaságtani Osztályt. Vezetésével dr. Farkas Vilmost bízták meg. Szívós szervezési munkával 1965-ig megteremtette a kutatás személyi és tárgyi feltételeit. Az erdészeti gazdaságtan nemzetközi irányzatainak megfelelően a gazdaságmatematikai módszerek erdőgazdasági alkalmazása, az élőfatermesztés ökonómiaja és az országos, illetve vállalati gazdaságtan területén indultak meg a kutatások. Ezzel hazánkban az erdészeti gazdaságtan önálló tudományos területként kezdtek művelni.

Új beosztásában első, *Kozma Bélával* közösen írt cikke az anyagi érdekeltiségi rendszer témájában jelent meg. Később a gazdaságmatematika lett a fő kutatási területe. Szakcikkei általános elismerést váltottak ki a gazdaságmatematika hazai művelői és a külföldi erdészeti szakemberek körében. Kisebbségi terjedelmű írásain kívül a „*A lineáris programozás matematikai alapjai*” című könyve három kiadásban, 6000 példányban jelent meg. A bécsi mezőgazdasági egyetem (BOKU) erdészeti intézete felkérésére e témában 1969/70 őszi szemeszterében előadásokat tartott német nyelven és könyvének német változatát is elkészítette. 1967. január 15-ével lemond osztályvezetői beosztásáról, mint önéletrajzában írja: „saját kutatási témám hatékonyabb művelhetősége” érdekében.

Kutatási témájának beszámolóját 1969. március 25-én megvitatta az ERTI Kutatói Tanácsa. A tanács tagjai egy el-

Farkas Vilmos közgazdasági doktori diplomája, 1946.

lenszavazattal olyan határozatot fogadtak el, mely tevékenységét lényegében a többi osztály matematikai adatfeldolgozására irányította volna át. Ezt mint kutatómunkájának ellehetetlenítését, nem fogadta el.

Lehetőségeinek korlátozása miatt 1971 júniusában élt *dr. Várbelyi István*, a Nyugatmagyarországi Fűrészek akkori igazgatója által felajánlott lehetőséggel. Üzemgazdasági elemzőként e vállalatnál hasznosította széles körű tudását 1975. december 31-i nyugdíjazásáig. Sokoldalú ismereteivel és nyelvtudásával az ERTI gazdaságtani és Egyetemünk környezetvédelmi kutatásait haláláig szakfordításokkal, témadokumentációkkal segítette. 1983. 02. 28-án a soproni Szent Mihály-templom mel-

letti régi temető III. csoport 17. sor 12. sz. sírhelyén legközelebbi hozzátartozói és tisztelői jelenlétében helyezték örök nyugalomba.

Dr. Farkas Vilmos kortársai kicsinyes szakmai intrikáit és csendes segítőkészségét egyaránt megtapasztalhatta. *Nagy Ferenc József* földművelésügyi miniszter 1990. szeptember 5-i levelében az Erdészeti és Faipari Egyetem Tanácsával egyetértésben rehabilitálta és nevének említésekor engedélyezte az egyetemi tanári cím feltüntetését. Oktatói, kutatói teljesítménye és emberi tartása szempontjából is egyedülálló életútjának megbecsülése szakközönségünk egyik adóssága.

Dr. Illyés Benjamin
okl. erdőmérnök